

Ohjeasiakirja: Afganistan

Marraskuu 2021

Maakohtaiset ohjeet edustavat EU:n jäsenvaltioiden yhteisarviota alkuperämaan tilanteesta.

Käsikirjoitus on valmistunut lokakuussa 2021.

Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto tai kukaan Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston puolesta toimiva henkilö ei ole vastuussa seuraavien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2021

PDF ISBN 978-92-9465-722-0 doi: 10.2847/425713 BZ-08-22-042-FI-N

© Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto, 2021

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Kaikkien sellaisten kuvien ja muun aineiston käyttöön tai jäljentämiseen, joihin EASOlla ei ole tekijänoikeutta, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Kannen kuva: © iStock/omersukrugoksu

Ohjeasiakirja: **Afganistan**

Tämä ohjeasiakirja on tiivistelmä Afganistanista tehdystä yhteisestä analyysistä, ja asiakirja tulee lukea yhdessä sen kanssa. Täysimittainen ”Maakohtaiset ohjeet: Afganistan” -julkaisu on saatavilla osoitteesta <https://www.easo.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021>.

Maakohtaiset ohjeet edustavat EU:n jäsenvaltioiden johtavien poliittisia asioita käsittelevien virkamiesten nykyisen EU-lainsäädännön ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti tekemää yhteisarviota alkuperämaan tilanteesta.

Nämä ohjeet eivät vapauta jäsenvaltioita velvollisuudesta tarkastella jokaista kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta yksilöllisesti, objektiivisesti ja puolueettomasti. Kukin päätös pitää tehdä hakijan yksilöllisten olosuhteiden ja Afganistanissa päätöshetkellä vallitsevan tilanteen perusteella sekä useista asianmukaisista lähteistä hankittujen täsmällisten ja ajantasaisten maakohtaisten tietojen mukaan (turvapaikkamenettelydirektiivin 10 artikla).

Tässä asiakirjassa annetut ohjeet eivät ole tyhjentävät.

Sisällys

Johdanto	3
Ohjeasiakirja: Afganistan	7
Yleiset huomautukset	8
Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat.....	9
Pakolaisasema: erityisprofiileja koskevat ohjeet.....	13
Alustavat huomautukset.....	13
Profiilit.....	14
Toissijainen suojelu.....	30
Määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohta.....	30
Määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohta	31
Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohta.....	33
Suojelun tarjoajat	36
Suojelu alkuperämaassa: sisäisen paon mahdollisuus	38
Poissulkeminen.....	39
Rikos rauhaa vastaan, sotarikos tai rikos ihmiskuntaa vastaan.....	40
Törkeä (epäpoliittinen) rikos.....	41
Yhdistyneiden kansakuntien tarkoitusperien ja periaatteiden vastaiset teot.....	41
Vaaraksi jäsenvaltion yhteiskunnalle tai turvallisuudelle	41

Johdanto

Miksi maakohtaiset ohjeet on laadittu?

Maakohtaiset ohjeet on tarkoitettu politiikan- ja päätöksentekijöiden välineeksi yhteiseurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän yhteydessä. Ne pyrkivät auttamaan Afganistanista tulleiden hakijoiden kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten tarkastelussa sekä edistämään päätöksentekokäytäntöjen yhdentymistä jäsenvaltioiden kesken.

Euroopan unionin neuvosto sopi 21. huhtikuuta 2016 muodostavansa EASOn koordinoiman johtavan tason politiikkaverkoston, johon kuuluvat kaikki jäsenvaltiot ja jonka tehtävänä on suorittaa tärkeimpien alkuperämaiden tilanteen yhteisarviointi ja tulkinta.¹ Verkosto tukee EU-tason politiikan kehittämistä yleisten alkuperämaatiетоjen perusteella tulkitsemalla sellaisia tietoja yhteisesti asianomaisten turvapaikkasäädösten valossa ja ottaen huomioon EASOn koulutusaineiston ja käytännön oppaiden asianmukaisen sisällön. Yhteisen analyysin ja ohjeasiakirjojen kehittäminen sisältyi myös yhtenä avainalueena Euroopan unionin turvapaikkaviraston uuteen toimeksiantoon.²

Mitä ohjeasiakirjaan sisältyy?

Ohjeasiakirja tiivistää yhteisen analyysin **päättelöt** käyttäjäystävällisesti antaen käytännön ohjeita yksilöllisten tapausten analyysiin. Se on täysimittaisen "[Maakohtaiset ohjeet: Afganistan](#)" -oppaan tiivistelmä.

Täysimittainen "[Maakohtaiset ohjeet: Afganistan](#)" sisältää myös toisen, yksityiskohtaisemman osan – yhteisen analyysin. Yhteisessä analyysissä määritellään lainsäädännön, oikeuskäytännön ja horisontaalisen ohjeistuksen mukaiset olennaiset elementit, tiivistetään saatavilla olevien alkuperämaatiетоjen mukainen asiaperusta ja analysoidaan niiden mukaan kyseisen alkuperämaan tilannetta.

¹ Euroopan unionin neuvosto, neuvoston 3461. kokouksen tulos, 21.4.2016, 8065/16, saatavana osoitteessa <http://www.consilium.europa.eu/media/22682/st08065en16.pdf>.

² Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin turvapaikkavirastosta ja asetuksen (EU) N:o 439/2010 kumoamisesta, 4.5.2016, COM/2016/0271 final - 2016/0131 (COD), saatavana osoitteessa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0271>.

Mikä on tämän päivityksen soveltamisala?

Tämä ohje päivittää ja korvaa asiakirjan ”Maakohtaiset ohjeet: Afganistan” (joulukuu 2020).

Tämä on kohdennettu päivitys, joka keskittyy Talebanin valtaannousuun liittyviin, maassa tapahtuneisiin merkittäviin muutoksiin. Vaikka tiedot useista aiheista ovat jääneet rajallisiksi ja/tai ristiriitaisiksi tämän päivityksen ajankohtana, yhteinen analyysi ja ohjeet on pyritty tarjoamaan siinä laajuudessa, kuin se on tällä hetkellä mahdollista. On otettava huomioon, että alkuperämaatiedot, joihin tässä asiakirjassa viitataan, rajoittuvat yleisesti ennen 31.8.2021 sattuneisiin tapahtumiin. Kun tuoreempia tapahtumia on otettu huomioon, niistä on mainittu asiakirjassa erikseen. Lukijalle muistutetaan, että hänen tulee ottaa huomioon päätöksenteon aikaan saatavilla olevat, asiaan liittyvät ja ajankohtaiset alkuperämaatiedot.

EASO ja jäsenvaltiot tarkkailevat yhdessä maan tilanteen kehittymistä sekä tarkistavat ja päivittävät säännöllisesti näitä maakohtaisia ohjeita.

Ovatko nämä ohjeet sitovia?

Maakohtaiset ohjeet eivät ole sitovia. Jäsenvaltioiden tulee kuitenkin ottaa ohjeasiakirja ja yhteinen analyysi huomioon tutkiessaan kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niiden toimivaltaa tehdä päätös yksittäisistä hakemuksista.

Ketkä osallistuivat näiden maakohtaisten ohjeiden laatimiseen?

Tämä asiakirja on maakohtaisista ohjeista vastaavan verkoston yhteisarvioinnin tulos. Verkoston työtä tukivat valikoitujen kansallisten asiantuntijoiden luonnostiimi ja EASO. Euroopan komissio ja UNHCR antoivat tähän prosessiin arvokkaan panoksensa.

Maakohtaisista ohjeista vastaava verkosto viimeisteli ohjeasiakirjan ja siihen liittyvän yhteisen analyysin lokakuussa 2021, ja EASOn johtokunta kannatti sitä marraskuussa 2021.

Mitä oikeudellista kehystä sovelletaan?

Yhteinen analyysi ja ohjeasiakirja perustuvat [1951 Geneven yleissopimukseen](#)³ ja [määritelmädirektiiviin](#)⁴ sekä Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Tarvittaessa otetaan huomioon myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö.

³ Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous, pakolaisten oikeusasemaa koskeva vuoden 1951 Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus ja pakolaisten oikeusasemaa koskeva vuoden 1967 pöytäkirja.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle.

Mitä kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevia ohjeita otetaan huomioon?

Tässä analyysissä sovellettava horisontaalinen ohjekehys perustuu ensisijaisesti seuraaviin yleisohjeisiin:

Nämä ja EASOn muut olennaiset käytännön välineet ja ohjeet löytyvät osoitteesta <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

Tämän asiakirjan viimeistelyhetkellä saatavilla olleet UNHCR:n ohjeet ja erityisesti [UNHCR:n kelpuutusohjeet Afganistanista tulleiden turvapaikanhakijoiden kansainvälisen suojelun tarpeiden arviointiin](#)⁵ on myös otettu huomioon.⁶

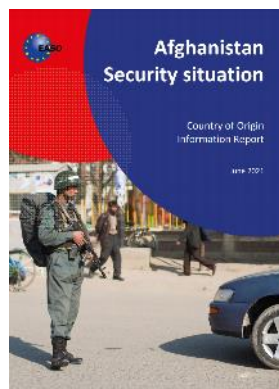
Mitä alkuperämaatietoja on käytetty?

EASOn maakohtaisia ohjeita ei tule pitää, niitä ei saa käyttää eikä niihin saa viitata alkuperämaatietojen lähteinä. Tähän asiakirjaan sisältyvät tiedot perustuvat EASOn alkuperämaatietoja koskeviin raportteihin ja eräissä tapauksissa muihin lähteisiin, kuten on osoitettu. Toisin kuin maakohtaiset ohjeet, nämä ovat alkuperämaatietojen lähteitä ja niihin voidaan viitata vastaavasti.

Tämä päivitys perustuu seuraaviin äskettäisiin alkuperämaatietoihin:

⁵ UNHCR:n kelpuutusohjeet Afganistanista tulleiden turvapaikanhakijoiden kansainvälisen suojelun tarpeiden arviointiin, 30.8.2018, saatavana osoitteesta <https://www.refworld.org/docid/5b8900109.html>. Katso myös UNHCR:n näkemys Afganistaniin palauttamisesta, elokuu 2021, saatavana osoitteesta <https://www.refworld.org/docid/611a4c5c4.html>.

⁶ YK:n pakolaisvaltuutetun käsikirja ja ohjeet pakolaisaseman määrittelyä koskevista menettelyistä ja kriteereistä vuoden 1951 yleissopimuksen ja vuoden 1967 pakolaisasemaa koskevan pöytäkirjan mukaisesti, muut ohjeet, poliittiset asiakirjat ja YK:n pakolaisvaltuutetun toimeenpanevan komitean ja pysyvän komitean päätelmät ovat osoitteessa <https://www.refworld.org/rsd.html>.

EASOn alkuperämaatietoja koskeva raportti: Afganistan, turvallisuustilanne (kesäkuu 2021)

EASOn alkuperämaatietoja koskeva raportti: Afganistan, turvallisuustilanteen päivitys (syyskuu 2021)

EASOn alkuperämaatietoja koskevan raportin voi lukea osoitteesta <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/country-origin-information/country-reports>.

Miten maakohtaiset ohjeet auttavat kansainvälisestä suojelusta tehtyjen hakemusten yksilöllisessä arvioinnissa?

Ohjeasiakirja ja yhteinen analyysi noudattavat yksittäisen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tarkastelun vaiheita. Tässä asiakirjassa tarkastellaan määritelmädirektiivin mukaisia elementtejä ja annetaan alkuperämaan tilanteen yleisarvio sekä ohjeet asianmukaisista yksilöllisistä olosuhteista, jotka pitää ottaa huomioon.

Lisätietoja ja muut saatavana olevat maakohtaiset ohjeet ovat sivulla <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>

Ohjeasiakirja: Afganistan

Tässä ohjeasiakirjassa on tiivistelmä yhteisen analyysin päätelmistä, ja ne tulee lukea yhdessä analyysin kanssa.

Yhteinen analyysi on saatavilla osoitteessa <https://www.easo.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021>.

Yleiset huomautukset

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Kirjoitusaikaan Afganistanin tilanne on edelleen epävakaa, mikä tekee kansainvälisen suojelun tarpeiden lopullisen arvioinnin erityisen vaikeaksi. Seuraavia elementtejä korostetaan:

Talebanin valtaantulosta on kulunut vain lyhyt aika, joten tiedot ovat yleensä rajallisia ja ristiriitaisia. Luotettavaa raportointia koskevat rajoitukset tulee myös ottaa huomioon, sillä Afganistanista tai maan tietyistä osista tulee todennäköisesti liian vähän raportteja.

Vaikka Talebanin tulevaa käytöstä on vaikea ennustaa, Talebanin kohteena olevien väestöryhmien riski on voinut kasvaa, kun otetaan huomioon Talebanin kyvykyys ja sen hallinnassa olevien alueiden kasvu.

Vaikka turvallisuusvälikohtausten ja siviiliuhrien lukumäärä on yleisesti ottaen vähentynyt Talebanin valtaantulon jälkeen, tulevaa mielivaltaisen väkivallan riskiä missä tahansa maan alueella pitää arvioida huolellisesti sekä kyseisen alueen että koko maan dynamiikkaa koskevien uusimpien tietojen perusteella.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

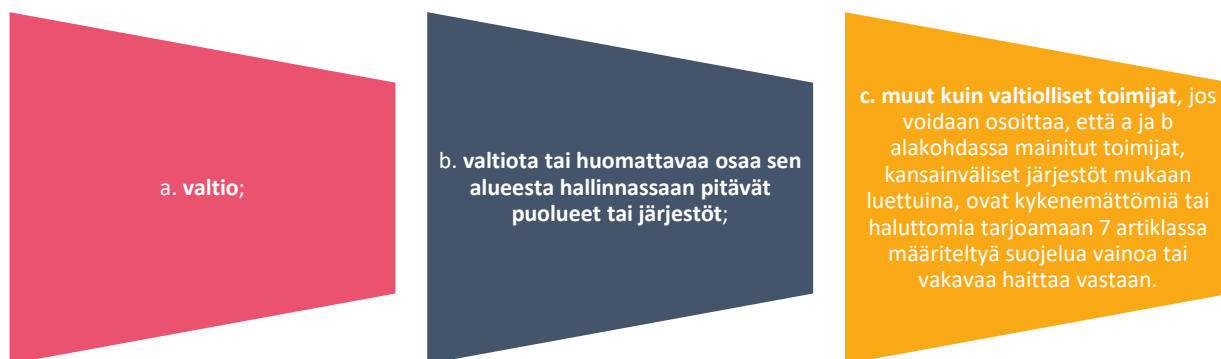
Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Vaarat, joille jonkin maan väestö tai väestön osa on yleisesti alttiina, eivät tavallisesti itsessään aiheuta henkilökohtaista uhkaa, joka täyttäisi vakavan haitan edellytykset ([määritelmädirektiivin johdanto-osan 35 kappale](#)). Yleensä vainon tai vakavan haitan on seurattava jonkin toimijan käyttäytymisestä ([määritelmädirektiivin 6 artikla](#)).

[Määritelmädirektiivin 6 artiklan](#) mukaan vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita voivat olla:

Kuva 1. Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Tässä osassa on ohjeita pääasiallisista toimijoista, jotka harjoittavat vainoa tai aiheuttavat vakavaa haittaa Afganistanissa. Luettelo ei ole tyhjentävä.

- **Taleban:** Vuosia kestäneen kapinoinnin ja erällä alueilla varjohallituksena toimimisen jälkeen Taleban otti kesällä 2021 maan haltuunsa. Talebanin taistelijat saapuivat 15. elokuuta pääkaupunkiin ja ottivat sen tarkastuspisteet haltuunsa. Talebanin johtajat saapuivat presidentin palatsiin, puhuivat seuraavana päivänä medialle ja julistivat sodan loppuneeksi. LWJ:n Talebanin hallintaa Afganistanissa kuvaavien karttojen viimeisin päivitys 15.9.2021 katsoi 391 piirikunnan olevan Talebanin hallussa, Balkhissa olevan Chahar Kintin riidanalaisena ja 15 piirikunnassa Panjshirissa, Baghlanissa, Parwanissa, Kapisassa, Wardakissa ja Takharissa esiintyvän sissitoimintaa.

Kahden viime vuosikymmenen aikana Talebanin on raportoitu hyökkäävän tahallisesti siviilejä vastaan sekä hyökkäävän summittaisesti siviilikohteita vastaan. Raportteihin sisältyi Afganistanin hallitukseen ja ulkomaisiin sotavoimiin liittyvien henkilöiden sekä journalistien, ihmisoikeusaktivistien, uskonnollisten johtajien ja muiden kohdennettuja tappoja. Rinnakkainen oikeusjärjestelmä, jota Taleban on käyttänyt, perustuu *šarian* ankaraan tulkintaan, mikä johtaa teloituksiin ja muihin julmiksi, epäinhimillisiksi ja halventaviksi katsottuihin rangaistuksiin, kuten ruumiillisiin kurituksiin. Talebanin on myös raportoitu kiduttavan vankejaan.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- **Aiemmat valtiolliset toimijat ja Talebanin vastustus:** Aiempiin Afganistanin valtiollisiin toimijoihin kuului **Afganistanin kansallisten turvallisuusjoukkojen** ja kolmen muun valtiovallan (toimeenpano-, lainsäädäntö- ja tuomiovallan) viranomaisten edustajia.

Afganistanin viranomaisten ja heihin liittyvien henkilöiden on raportoitu tehneen monenlaisia ihmisoikeuksien loukkauksia. On raportoitu laittomista murhista, katoamisista, mielivaltaisista pidätyksistä, sieppauksista, ryöstöistä, varastelusta, kidutuksesta ja huonosta kohtelusta. Lisäksi Afganistanin kansallinen poliisi on osallistunut kiristykseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, etenkin tärkeiden salakuljetusreittien lähellä. Afganistanin turvallisuusjoukkojen ja etenkin kansallisen poliisin on havaittu värväävän ja käyttävän seksuaalisesti hyväkseen poikia (*bacha bazi*) ja käyttävän seksuaalisesti hyväkseen tyttöjä.

Lukuisia **hallitusta kannattavia miliisejä** taisteli hallituksen puolella Talebania ja ISIL-K:ta vastaan. Tällaisiin miliiseihin sisältyi kansallisia kapinaliikkeitä, jotka olivat yhteisöjen puolustusaloitteita, kuten Kandaharin iskujoukot, Paktikan afgaanivartijat, Khostin suojelujoukot sekä Paktyan, Paktikan ja Ghaznin maakuntien Shaheen-joukot. Viimeisen kesällä tapahtuneen Talebanin hyökkäyksen jälkeen nämä miliisit eivät pystyneet vastustamaan Talebanin joukkoja ja hajaantuivat tai liittyivät Talebaniin.

Talebanin valtaantumisen jälkeen Panjshirissa syntyi vastarintajärjestö nimeltä **kansallinen vastarintaliike**. Kansallinen vastarintaliike koostuu miliisitaistelijoista ja aiemman hallituksen sotilaista, jotka ovat lojalle aiemmalle hallinnolle ja vastustavat Talebanin valtaa. Vaikka kansallinen vastarintaliike piti Panjshirin laakson hallussaan ja löi Talebanin hyökkäykset takaisin, alue tiettävästi piiritettiin ja siellä oli merkittävä määrä Taleban-taistelijoita. LWJ:n 15 syyskuuta päivitetystä arviosta näillä alueilla katsotaan olevan sissitoimintaa.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- **Haqqani-verkosto: YK on nimennyt** Haqqani-verkoston terroristijärjestöksi. Helmikuussa 2021 UNAMA ilmoitti, että Haqqani-verkosto toimii Talebanin johdolla ja seuraa enimmäkseen Talebanin politiikkaa ja ohjeita. Ryhmää kuvailtiin ”Talebanin tappavaksi haaraksi”.

Haqqani-verkoston uskotaan olleen vastuussa monitahoisista hyökkäyksistä, joita tehtiin Kabulien taajaan asutetuille alueille kapinan aikana. Verkosto teki tiettävästi yhteistyötä ja piti tiivistä yhteyttä Al-Qaidan kanssa Yhdysvaltojen kanssa tehdystä sopimuksesta huolimatta. Raporttien mukaan myös Haqqani ja ISIL-K toimivat yhdessä hyökäten muun muassa Afganistanin presidentin virkaanastujaisiin ja sikhitemppeliin Kabulissa maaliskuussa 2020.

Kun Taleban ilmoitti 7. syyskuuta väliaikaishallituksesta, verkoston johtaja Sirajuddin Haqqani nimitettiin sisäministeriksi.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- **Khorasanin maakunnan islamilaisvaltio (ISIL-K):** ISIL-K on salafi-jihadistinen järjestö, jonka YK on nimennyt terroristijärjestöksi ja jolla on siteitä paikallisryhmien toimintaan. Kunarin ja Nangarharin maakunnissa oleva ydinryhmä käsittää tiettävästi 1 500 – 2 200 taistelijaa, kun taas pienempiä itsenäisiä ryhmiä sijaitsee Badakhshanissa, Kunduzissa ja Sar-e-Pulissa. On raportoitu, että 450-henkinen ISIL-K-solu on löydetty Mazar-e Sharifista Balkhin maakunnassa, mikä viittaa siihen, että ryhmä voi olla Pohjois-Afganistanissa aiemmin arvioitua vahvempi. Välikohtauksia on raportoitu tapahtuneen muissakin maakunnissa, kuten Ghorissa ja Parwanissa.

Ryhmä on jatkanut myös tahallisia hyökkäyksiä siviilejä, etenkin etnisen hazara-ryhmän ja šiiamuslimien uskonnollisen vähemmistön sekä sikhiuskonnon jäseniä vastaan. Enemmistö ISIL-K:n aiheuttamista siviiliuhreista johtui ”joukkouhreja vaatineista itsemurhahyökkäyksistä ja joukkotulituksesta Kabulissa ja Jalalabadissa”. Kohdistetut surmat ovat jatkuneet 2021 ja ryhmän murhaamiin henkilöihin kuuluu miinoja raivanneita humanitaarisia avustustyöntekijöitä sekä naispuolisia mediatyöntekijöitä ja lääkäreitä. Ryhmä on säilyttänyt kykynsä tehdä terroristihyökkäyksiä Kabuliin ja muihin suurkaupunkeihin ja sanoi hyökänneensä Kabulin kansainväliselle lentokentälle 26.8.2021, jolloin yli 170 henkilöä kuoli.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- **Al Qaida:** Al Qaida on ylikansallinen, ääriuskonnollinen salafi-jihadistijärjestö, jonka YK on nimennyt terroristiryhmäksi. Lähteiden mukaan se on rajoitetusti läsnä Afganistanissa ja toimii enimmäkseen muiden aseellisten ryhmien, erityisesti Talebanin, alaisuudessa. Lähteet ilmoittivat vuoden 2021 puolivälissä, että Taleban ja Al-Qaida pysyivät tiiviisti rinnakkain eivätkä osoittaneet mitään siteiden rikkomiseen viittaavaa Dohan sopimuksen luomista odotuksista huolimatta. On myös ilmoitettu, että merkittävä osa Al-Qaidan johdosta pitää päämajaa Afganistanin ja Pakistanin raja-alueella.

UNAMA:n mukaan Al-Qaida järjestää enimmäkseen koulutusta, mm. ase- ja räjähdkekoulutusta, ja mentorointia, ja sen on sanottu osallistuvan Talebanin sisäisiin keskusteluihin liikkeen suhteista muihin jihadistiryhmiin. Järjestö on myös ottanut vastuun lukuisista Afganistanissa tapahtuneista hyökkäyksistä, jotka ovat vaatineet kansallisten turvallisuusjoukkojen uhreja.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- Afganistanissa toimii **lukuisia ulkomaisia terroristiryhmiä ja taistelijoita**. Itäisissä Kunarin, Nangarharin ja Nuristanin maakunnissa sijaitseviin pääryhmiin kuuluvat **Tehrik-e Taliban Pakistan** (johon sisältyy lukuisia löyhiä sirpaleryhmiä), **Jaish-e Momammed** ja **Lashkar-e Tayyiba**, jotka toimivat Afganistanin Talebanin alaisuudessa ja ovat osallistuneet valtion viranomaisiin ja muihin kohdistuneisiin murhiin. Afganistanin pohjoisosissa on myös ulkomaisia keskiaasialaisten ja uiguurien terroristiryhmiä ja miliisiryhmiä, joiden taistelijat ovat uzbekkeja, tadžikkeja ja turkmeneita ja jotka tiettävästi muodostavat merkittävän uhan. Näitä ovat **Itä-Turkistanin islamilainen liike**, **Uzbekistanin islamilainen liike** (eli Jundullah), **Jamaat Ansarullah Tajikistan**, **Lashkar-e Islam** ja **Salafistiryhmä**.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- Vainoa tai vakavaa haittaa aiheuttaviin **muihin kuin valtiollisiin toimijoihin** voivat tietyissä tilanteissa kuulua klaanit, heimot, (paikallisesti) vaikutusvaltaiset henkilöt, sukulaiset (esim. Lhbtq-henkilöjen tapauksessa, ”kunnia”väkivalta) tai rikollisryhmät (esim. sieppaus lunnaiden saamiseksi) yms.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Pakolaisasema: erityisprofiileja koskevat ohjeet

Alustavat huomautukset

Päivitetty viimeksi: Marraskuu 2021

Kaikkien määritelmädirektiivin mukaisten pakolaismääritelmän elementtien pitää täyttyä, jotta hakija katsotaan pakolaiseksi:

Määritelmädirektiivin 2 artiklan d alakohta Määritelmät

”pakolaisella” tarkoitetaan kolmannen maan kansalaista, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan, ja kansalaisuudetonta henkilöä, joka oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella edellä mainittujen seikkojen tähden ja on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne ja jota 12 artikla ei koske;

[Määritelmädirektiivin 9 artiklassa](#) esitetään, kuinka ”vaino” pitää arvioida.

[Määritelmädirektiivin 10 artiklassa](#) eritellään tarkemmin vainon eri syyt (rotu, uskonto, kansallisuus, poliittinen mielipide tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen). Kyseisten syiden ja suojelun puutteen tai vainon välinen yhteys pitää todeta, jotta hakija saa pakolaisaseman.

Jäljempänä annetaan ohjeita tietyistä hakijaprofiileista, jotka perustuvat hakijoiden henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai tiettyihin ryhmiin kuulumiseen (esim. poliittisiin, etnisiin, uskonnollisiin ryhmiin).

Jokainen hakemus edellyttää yksilöllistä arviointia. Siinä tulee ottaa huomioon hakijan yksilölliset olosuhteet ja asiaankuuluvat alkuperämaatiedot. Arvioinnissa huomioon otettaviin tekijöihin voivat kuulua esimerkiksi:

- hakijan kotiseutu, mahdollisen vainoajan läsnäolo tai kyky ottaa tietty henkilö kohteeksi;
- hakijan toiminnan luonne (koetaanko se kielteisenä tai katsotaanko sellaiseen toimintaan osallistuvat yksilöt vainoajan ensisijaisiksi kohteiksi);
- hakijan näkyvyys (eli miten todennäköisesti hakija on mahdollisen vainoajan tiedossa tai tunnistettavissa), kuitenkin niin, että hakijan ei tarvitse olla yksilöllisesti mahdollisen vainoajan tunnistettavissa, kunhan hänen vainon pelkonsa on perusteltua;
- hakijan käytettävissä olevat resurssit vainon välttämiseksi (esim. suhde vaikutusvaltaisiin henkilöihin);
- jne.

Se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai että häntä on suoraan uhattu vainolla, on vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tai vakava haitta tule toistumaan ([määritelmädirektiivin 4 artiklan 4 kohta](#)).

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Profiilit

Tässä osiossa viitataan eräisiin afgaanihakijoiden taustoihin, joita esiintyy EU:n jäsenvaltioiden kohtaamissa tapauksissa. Osiossa esitetään yleispäätelmiä profiileista ja annetaan ohjeita olosuhteista, jotka on lisäksi otettava yksilöllisissä arvioinneissa huomioon. Osa profiileista jaetaan edelleen alaprofiileihin, joiden riskianalyysi tai vainon syy-yhteys johtavat eri päätelmiin. Tarkistuksen helpottamiseksi osiossa ilmoitetaan profiilia vastaava numero ja linkki yhteisen analyysin vastaavaan numeroon.

Kutakin profiilia koskevia päätelmiä pitää tarkastella hakijan väitteiden uskottavuuden arviointiin vaikuttamatta.

Huomioitavaa taulukosta:

- Yksittäinen hakija voi sopia **useampaan profiiliin**, joita tähän ohjeasiakirjaan sisältyy. Kaikki sellaisiin olosuhteisiin liittyvät suojelutarpeet pitää tutkia perusteellisesti.
- **Riskianalyysi**-kappaleissa keskitytään riskin tasoon ja eräisiin keskeisiin riskiin vaikuttaviin olosuhteisiin. Jatko-ohjeita toiminnan vainoksi määrittelemisestä löytyy yhteisen analyysin vastaavista osista.
- Jäljempänä oleva taulukko tiivistää päätelmät eri profiilien ja alaprofiilien osalta ja on tarkoitettu hakemuskäsittelijöiden käytännölliseksi apuvälineeksi. Vaikka taulukossa on annettu alaprofiileja koskevia esimerkkejä, joissa riskit ovat erilaisia sekä lueteltu olosuhteita, jotka voivat lisätä tai vähentää riskiä, **esimerkit eivät ole tyhjentäviä** ja ne on otettava huomioon osana yksittäisen tapauksen olosuhteiden yksilöllistä arviointia.
- **Tiettyyn taustaan aiemmin kuuluneilla henkilöillä** tai tiettyyn taustaan kuuluvan henkilön **perheenjäsenillä** voi olla suojelutarpeita, jotka ovat samankaltaisia kuin vastaavan profiilin tarpeet. Tätä ei ole erikseen mainittu taulukossa, mutta se tulee ottaa huomioon yksilöllisessä arvioinnissa.
- **Mahdollinen yhteys** -kappaleissa osoitetaan vainon mahdollinen syy-yhteys [määritelmädirektiivin 10 artiklan](#) mukaan. Yhteisen analyysin osissa annetaan

jatkoneuvoja siitä, onko vainon syy-yhteys todennäköinen tai voidaanko se osoittaa todeksi tapauksen yksilöllisistä olosuhteista riippuen.

- Eräissä profiileissa yhteys voi olla myös vainolta **suojelun puuttuminen** ja yksi tai useampi syy, joka on esitetty [määritelmädirektiivin 10 artiklassa](#) ([määritelmädirektiivin 9 artiklan 3 kohdassa](#)).

2.1 Aiempaan Afganistanin hallitukseen liitetyt henkilöt

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Tähän profiiliin kuuluvien henkilöiden tulevaa riskiä on vaikea arvioida nykytietojen perusteella, koska tiedot siitä, millaisiin politiikkoihin ja strategioihin Taleban aikoo ryhtyä, ovat ristiriitaisia ja rajallisia. Kun tehdään yksilöllinen arviointi siitä, kohtaako hakija kohtuullisen todennäköisesti vainoa, pitää kuitenkin ottaa huomioon Talebanin lisääntyvä läsnäolo ja kyky ottaa yksilöitä kohteeksi valtaantulonsa jälkeen.

Aiemman vainon ja jatkuvan kohteeksi ottamisen osoitusten perusteella yksilöillä, jotka nähdään Talebanin ensisijaisiksi kohteiksi, mm. sotavoimien, poliisin ja tutkintayksikköjen keskeisissä asemissa toimivilla henkilöillä, on todennäköisesti perusteltu vainon pelko.

Joidenkin tällaiseen profiiliin kuuluvien yksilöiden perheenjäsenet voivat myös olla vainon tunnusmerkit täyttävän kohtelun vaarassa.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide.

* [Poissulkevat](#) seikat voivat olla tälle profiilille merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.2 Yksilöt, jotka ovat työskennelleet ulkomaisten sotajoukkojen palveluksessa tai joiden koetaan tukeneen niitä

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: On ristiriitaisia ja rajallisia tietoja siitä, millaisia politiikkoja ja strategioita Taleban aikoo soveltaa henkilöihin, jotka ovat tehneet yhteistyötä ulkomaisten sotavoimien kanssa. Aiemman Talebanin aloittaman vainon ja jatkuvan kohteeksi ottamisen osoitusten perusteella todetaan, että tällaiseen profiiliin kuuluvilla yksilöillä on yleensä perusteltu vainon pelko.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide.

* [Poissulkevat](#) seikat voivat olla tälle profiilille merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.3 Uskonnolliset johtajat

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Vaikka Talebanin valtaantuloa seuraavasta jaksosta on vasta rajallisesti tietoja, **uskonnollisesti oppineilla, joiden koetaan kyseenalaistavan Talebanin ideologiaa**, katsotaan olevan perusteltu vainon pelko, kun otetaan huomioon aiempi vaino ja Talebanin jatkuva pyrkimys perustaa Afganistanin islamilainen emiraatti sen oman šarian tulkinnan mukaisesti.

Muut tähän profiiliin kuuluvat yksilöt: Lisätiedot riskiin vaikuttavista olosuhteista ovat tarpeen, jotta perusteltu vainon pelko voidaan osoittaa todeksi.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide ja/tai uskonto.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.4 Aseellisten ryhmien tekemää pakkovärväystä pelkäävät henkilöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- ikä (nuorten aikuisten ikäryhmään kuuluminen)
- sotilastausta
- alkuperäseutu ja aseellisten ryhmien läsnäolo tai vaikutus
- selkkauksen kasvava voimakkuus
- klaanin asema selkkauksessa
- perheen huono sosioekonominen tilanne
- jne.

Mahdollinen yhteys: Vaikka pakkovärväyksen riski ei sellaisenaan yleensä muodosta vainon syy-yhteyttä, kieltäytymisen seuraukset voivat, yksilön olosuhteista riippuen, osoittaa sellaisen yhteyden muun muassa (miellettyyn) poliittiseen mielipiteeseen todeksi.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.5 Opetushenkilöstö

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Kaikilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- sukupuoli (naisopettajat)
- kotoisin seudulta, jossa ISIL-K:lla on toimintakykyä
- yksilö tai instituutio ei noudata Talebanin direktiivejä tai opetusohjelmaa
- Talebania vastaan puhuminen
- jne.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide ja joissakin tapauksissa uskonto.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.6 Terveystieteiden ammattilaiset ja humanitaarisen työn tekijät, mukaan lukien kansallisissa ja kansainvälisissä järjestöissä työskentelevät

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Kaikilla tähän profiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- sukupuoli (naiset)
- toiminnan luonne (kansalliset tai kansainväliset järjestöt, jotka antavat poliorokotuksia, raivaavat miinoja yms.)
- yhteys aiempaan hallitukseen tai ulkomaisiin lahjoittajiin
- aseellista ryhmää vastaan puhuminen
- kotoisin seudulta, jossa ISIL-K:lla on toimintakykyä
- jne.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.7 Toimittajat, mediatyöntekijät ja ihmisoikeuksien puolustajat

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Sellaisilla toimittajilla, mediatyöntekijöillä ja ihmisoikeuksien puolustajilla, jotka **Taleban näkee sitä kritisoivina tai Talebanin asettamia ehtoja laiminlyövinä**, on todennäköisesti perusteltu vainon pelko.

Muiden toimittajien, mediatyöntekijöiden ja ihmisoikeuksien puolustajien osalta tarvitaan lisätietoja riskiin vaikuttavista olosuhteista, jotta perusteltu vainon pelko voidaan osoittaa todeksi.

Naispuolisten toimittajien, mediatyöntekijöiden ja ihmisoikeuksien puolustajien tilanne pitää arvioida erityisen huolellisesti.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide ja/tai uskonto.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.8 Lapset

Tässä lapsia koskevassa osassa käsitellään eräitä erityisesti lapsia koskevia, haavoittuvuutta lisääviä olosuhteita ja riskejä, joille Afganistanin lapset voivat altistua.

2.8.1 Lapsiin kohdistuva väkivalta: yleiskatsaus

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla lapsilla riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- sukupuoli (pojat ja tytöt voivat kohdata eri riskejä)
- ikä ja ulkonäkö (esim. parrattomat pojat voivat joutua *bacha baziksi*)
- käsitys perheen perinteisistä sukupuolirooleista
- lapsen ja perheen huono yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne
- jne.

Mahdollinen yhteys: Hakijan yksilölliset olosuhteet on otettava huomioon. Esimerkiksi (entisten) *bacha bazi* -lasten osalta vaino voi johtua tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisesta.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.8.2 Lapsiavioliitot

Katso kohta **2.9.2 Haitalliset perinteiset avioliittokäytännöt** profiilista **2.9 Naiset**.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.8.3 Lasten värväys

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla lapsilla riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi lasten värväyksestä johtuvan perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- huono sosioekonominen tilanne
- alkuperä- tai asuinseutu
- jne.

Mahdollinen yhteys: Lapsen yksilölliset olosuhteet on otettava huomioon.

Katso myös **2.4 Aseellisten ryhmien tekemää pakkovärväystä pelkäävät henkilöt** ja **2.8.1 Lapsiin kohdistuva väkivalta: yleiskatsaus**.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.8.4 Lapsityövoima ja lapsikauppa

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla lapsilla riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi lapsityövoimasta tai lapsikaupasta johtuvan perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- ikä
- sukupuoli
- perheen asema
- lapsen ja hänen perheensä huono yhteiskunnallinen ja taloudellinen asema
- maansisäinen pakolaisuus
- huumeriippuvaisuus
- jne.

Mahdollinen yhteys: Lapsen yksilölliset olosuhteet on otettava huomioon sen toteamisessa, voidaanko vainon syy-yhteys osoittaa todeksi.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.8.5 Lasten ja erityisesti tyttöjen koulutus

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Koulutusjärjestelmän yleisiä puutteita ja rajallisia koulutusmahdollisuuksia ei sellaisenaan voida pitää vainona, sillä ne eivät johdu kolmannen osapuolen tahallisista toimista. Jos kuitenkin koulutukseen pääsulle, etenkin tytöille, asetetaan tahallisia rajoituksia, tämä voi täyttää vainon tunnusmerkit. Tässä suhteessa tyttöjen koulutusta koskevat Talebanin politiikat ja käytännöt pitää arvioida huolellisesti ajantasaisten alkuperämaatiетоjen perusteella.

Mahdollinen yhteys: Lapsen yksilölliset olosuhteet pitää ottaa huomioon. Uskonnolliset tai poliittiset mielipiteet voivat olla merkityksellisiä, riippuen Talebanin politiikoista.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.8.6 Lapset, joilla ei ole Afganistanissa tukiverkostoa

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Tukiverkoston puute ei sinänsä täytä vainon tunnusmerkkejä. Se kuitenkin lisää huomattavasti sellaisten lasten altistumisriskiä teoille, jotka vakavuutensa, toistuvuutensa tai kertymisensä vuoksi voivat täyttää vainon tunnusmerkit. Katso esimerkiksi **2.8.4 Lapsityövoima ja lapsikauppa**.

Mahdollinen yhteys: Lapsen yksilölliset olosuhteet pitää ottaa huomioon.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.9 Naiset

Afganistanin naisten ja tyttöjen asemaa luonnehtivat syvään pinttyneet asenteet, vahvat kulttuuriset uskomukset ja syrjintää lujittavat yhteiskuntarakenteet. Sukupuoleen perustuvat ihmisoikeuksien rikkomukset ovat yleisiä. Taleban ilmoitti ensimmäisessä lehdistökonferenssissaan valtaantulon jälkeen, että ”naiset ovat yhteiskunnan olennainen osa ja takaamme heidän oikeutensa islamin rajoissa”. Taleban ei kuitenkaan selittänyt eikä täsmentänyt, mitä se pitää sellaisina rajoina. Syyskuussa 2021 raportoitiin, että Taleban sulki naisasioiden ministeriön ja avasi sen sijaan hyveen edistämisen ja paheen estämisen ministeriön. Talebanin hallitessa 1990-luvulla saman nimisen ministeriön raportoitiin määränneen naisille ankaria islamilaisia sääntöjä ja kovia rajoituksia.

Afganistanin naisiin kohdistuvan väkivallan eri muodot liittyvät usein merkittävästi toisiinsa. Siksi seuraavat alaosiot pitää lukea yhdessä.

2.9.1 Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta: yleiskatsaus

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Kaikilla naisilla ja tytöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- mielletty šarian perusteella rangaistaviin tekoihin ryhtyminen
- työn ja työympäristön tyyppi (kodin ulkopuolella työskentelevät naiset)
- käsitys perheen perinteisistä sukupuolirooleista
- huono sosioekonominen tilanne
- perheasema (seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan riski on naisilla ja murrosikäisillä tytöillä suurempi, jos heiltä puuttuu puolustava mies, jos nainen johtaa kotitaloutta yms.)
- maansisäinen pakolaisuus
- jne.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide tai uskonto (esim. Talebanin vainotessa) tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen (katso esimerkkejä jäljempää).

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.9.2 Haitalliset perinteiset avioliittokäytännöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla naisilla ja tytöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perinteisistä avioliittokäytännöistä johtuvan perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- nuori ikä (erityisesti alle 16 vuotta)
- alkuperäseutu (etenkin maaseutualueet)
- etninen alkuperä (esim. paštu)
- käsitys perheen perinteisistä sukupuolirooleista
- perheen huono sosioekonominen tilanne
- (mahdollisen) aviomiehen ja tämän suvun tai verkoston paikallinen valta tai vaikutusvalta
- jne.

Mahdollinen yhteys: tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen (esim. kieltäytyminen pakko- tai lapsiavioliittoon menemisestä).

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.9.3 Julkisissa rooleissa olevat naiset

Päivitetty viimeksi: Marraskuu 2021

Riskianalyysi: Tähän profiiliin kuuluvien henkilöiden tulevaa riskiä on vaikea arvioida nykytietojen perusteella, koska tiedot siitä, millaisiin poliitikkoihin ja strategioihin Taleban aikoo ryhtyä julkisissa rooleissa olevia naisia kohtaan ovat rajallisia ja ristiriitaisia. Kun arvioidaan, kohdistuuko hakijaan kohtuullinen vainon todennäköisyys, pitää tässä suhteessa ottaa huomioon ajantasaiset tiedot sekä mahdollisuus joutua muiden toimijoiden, joihin kuuluvat perhe tai yhteiskunta yleensä, vainon kohteeksi.

Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- mielletty Talebanin asettamien ehtojen laiminlyönti
- hakijan näkyvyys (esim. työn luonne)
- vanhoillinen ympäristö
- perheen tai verkoston käsitys perinteisistä sukupuolirooleista
- jne.

Mahdollinen yhteys: (mielletty) poliittinen mielipide ja/tai uskonto.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.9.4 Naiset, joiden katsotaan rikkoneen moraalisääntöjä

Katso profiilia **2.10 Henkilöt, joiden katsotaan rikkoneen moraalisääntöjä.**

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.9.5 ”Länsimaistuneiksi” katsotut naiset

Katso profiilia **2.11 ”Länsimaistuneiksi” katsotut naiset**.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.9.6 Naimattomat ja kotitaloutta johtavat naiset

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla tähän alaprofiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- henkilön asema
- alkuperä- ja asuinseutu
- perheen tai yhteisön käsitys perinteisistä sukupuolirooleista
- taloustilanne
- arkielämässä tarvittavien asiakirjojen saatavuus
- koulutus
- jne.

Mahdollinen yhteys: tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen (esim. eronneet naiset).

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.10 Henkilöt, joiden katsotaan rikkoneen moraal sääntöjä

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla tähän profiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- sukupuoli (naisilla riski on suurempi)
- alkuperäseutu (etenkin maaseutualueet)
- vanhoillinen ympäristö
- perheen käsitys perinteisistä sukupuolirooleista
- asianomaisten toimijoiden valta ja vaikutus
- jne.

Mahdollinen yhteys: uskonto tai (mielletty) poliittinen mielipide tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.11 "Länsimaistuneiksi" katsotut henkilöt

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: "Länsimaistuneiksi" katsottujen henkilöiden tilanne on arvioitava Talebanin äskettäisen valtaantulon valossa. Yksilöllisessä arvioissa siitä, kohdistuuko hakijaan kohtuullinen vainon todennäköisyys, pitää lisäksi ottaa huomioon riskiin vaikuttavat olosuhteet, mm:

- sukupuoli (naisilla riski on suurempi)
- hakijan omaksumat toimintatavat
- alkuperäseutu (etenkin maaseutualueet)
- vanhoillinen ympäristö
- perheen käsitys perinteisistä sukupuolirooleista
- ikä (lasten voi olla vaikeaa sopeutua Afganistanin yhteiskunnallisiin rajoituksiin)
- hakijan näkyvyys
- jne.

Mahdollinen yhteys: Hakijan yksilölliset olosuhteet on otettava huomioon. Joissakin tapauksissa vainon syynä voi olla uskonto tai (mielletty) poliittinen mielipide tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen.

Katso myös profiilit **2.9.3 Julkisissa rooleissa olevat naiset**, **2.10 Henkilöt, joiden katsotaan rikkoneen moraalisääntöjä** ja **2.14 Henkilöt, joiden katsotaan pilkanneen jumalaa tai luopuneen uskostaan**.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.12 Lhbtqi-henkilöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020
*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Perusteltu vainon pelko osoitetaan yleensä todeksi.

Mahdollinen yhteys: tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.13 Vammaiset ja vaikeista terveysongelmista kärsivät henkilöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020
*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Kaikilla tähän profiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- henkisen tai ruumiillisen vamman luonne ja näkyvyys
- perheen kielteinen näkemys
- jne.

Mahdollinen yhteys: tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuuluminen, kun henkilöillä on huomattavia henkisiä tai ruumiillisia vammoja.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.14 Henkilöt, joiden katsotaan pilkanneen jumalaa tai luopuneen uskostaan

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020
*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Perusteltu vainon pelko osoitetaan yleensä todeksi.

Mahdollinen yhteys: uskonto.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.15.1 Etniset hazardat

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Hazarojen tilanne on arvioitava Talebanin äskettäisen valtaantulon valossa, mutta tiedot siitä, millaisia politiikkoja Taleban aikoo toteuttaa tätä vähemmistöä kohtaan, ovat tällä hetkellä rajallisia. ISIL-K:n kohteeksi joutumisen riski pitää myös arvioida ryhmän toimintakyvyn

valossa. Riskiin vaikuttavat olosuhteet voivat liittyä muihin profiileihin, kuten **2.15.2 Šiiamuslimit, mukaan lukien ismailiitit, 2.1 Aiempaan Afganistanin hallitukseen kuuluneet henkilöt tai 2.6 Terveystuon ammattilaiset ja humanitaarisen työn tekijät, mukaan lukien kansallisissa ja kansainvälisissä järjestöissä työskentelevät.**

Mahdollinen yhteys: (mielletty) uskonto (katso profiili 2.15.2 **Šiiamuslimit, mukaan lukien ismailiitit**), (mielletty) poliittinen mielipide (esim. yhteydet aiempaan hallitukseen, mielletty Iranin tuki) tai etninen alkuperä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.15.2 Šiiamuslimit, mukaan lukien ismailiitit

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Šiiamuslimien tilanne on arvioitava Talebanin äskettäisen valtaantulon valossa, mutta siitä, millaisia politiikkoja Taleban aikoo toteuttaa tätä vähemmistöä kohtaan, on tällä hetkellä rajallisia tietoja. ISIL-K:n kohteeksi joutumisen riskiä pitää myös tarkastella. Tällä hetkellä arvioidaan, että kaikilla tähän profiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- alkuperäseutu (riski on suurempi alueilla, joilla ISIL-K:lla on toimintakykyä)
- uskonnon harjoittamiseen osallistuminen
- poliittinen aktivismi
- jne.

Mahdollinen yhteys: uskonto.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.15.3 Hindut ja sikhit

Päivitetty viimeksi: Marraskuu 2021

Riskianalyysi: Hindujen ja sikhien tilanne on arvioitava Talebanin äskettäisen valtaantulon valossa, mutta siitä, millaisia politiikkoja Taleban aikoo toteuttaa näitä vähemmistöjä kohtaan, on tällä hetkellä rajallisia tietoja. ISIL-K:n kohteeksi joutumisen riskiä pitää myös tarkastella. Tällä hetkellä arvioidaan, että kaikilla näihin profiileihin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Yksilöllisessä arvioinnissa siitä, kohdistuuko hakijaan kohtuullinen vainon todennäköisyys, tulee ottaa huomioon riskiin vaikuttavat olosuhteet, erityisesti alkuperäseutu (esim. alueet, joilla ISIL-K:lla on toimintakykyä) yms.

Mahdollinen yhteys: uskonto

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.15.4 Bahait

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Perusteltu vainon pelko osoitetaan yleensä todeksi.

Mahdollinen yhteys: uskonto

Katso myös **2.14. Henkilöt, joiden katsotaan pilkanneen jumalaa tai luopuneen uskostaan.**

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.16.1

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Verikostokierteeseen liittyvät henkilöt

Riskianalyysi verikostokierteeseen suoraan liittyvistä miehistä: Perusteltu vainon pelko osoitetaan yleensä todeksi.

Riskianalyysi naisista, lapsista ja miehistä, jotka ovat verikostokierteestä loitompana: Kaikilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- verikostokierteen voimakkuus
- kotoisin alueelta, missä laillinen järjestys on heikkoa
- jne.

Mahdollinen yhteys: Hakijan yksilölliset olosuhteet on otettava huomioon sen toteamisessa, voidaanko vainon syy-yhteys osoittaa todeksi. Esimerkiksi verikostokierteeseen liittyvillä perheenjäsenillä voi olla perusteltu vainon pelko, joka johtuu tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisesta.

* [Poissulkevat](#) seikat voivat olla tälle profiilille merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.16.2 Maakiistoihin osallistuvat henkilöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Kaikilla tähän profiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- kiistan väkivaltainen luonne
- maakiistaan osallistuvien toimijoiden valta ja vaikutus
- alkuperäseutu, jossa laillinen järjestys on heikkoa
- jne.

Mahdollinen yhteys: Ei yleensä yhteyttä yleissopimukseen sisältyvään syyhyn. Tämä ei vaikuta yksilöllisiin tapauksiin, missä yhteys voidaan todeta olosuhteisiin liittyvien lisätietojen (esim. etnisyys, veririitaan johtava maakiista yms.) perusteella.

* [Poissulkevat](#) seikat voivat olla tälle profiilille merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.17 Tavallisista rikoksista syytetyt henkilöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Riskianalyysi: Kaikilla tähän profiiliin kuuluvilla henkilöillä riskitaso ei ole niin korkea, että se muodostaisi perustellun vainon pelon. Riskiin vaikuttavia olosuhteita voivat olla mm:

- sen rikoksen luonne, josta hakijaa voidaan syyttää
- rangaistus, joka ennakoidaan tuomittavan
- jne.

Mahdollinen yhteys: Tavallisista rikoksista syytetyillä henkilöillä ei yleensä ole yhteyttä yleissopimukseen sisältyvään syyhyn. Jos taas todetaan šaria-lain perusteella tuomittavasta rangaistuksesta johtuva perusteltu vainon pelko, vainon syynä voi olla uskonto. Yksilöllisissä tapauksissa voi syytteen vaikuttimena olla (myös) jokin muu yleissopimuksen peruste, tai syyte voidaan nostaa tai sitä voidaan jatkaa jonkin muuhun yleissopimuksen syrjintää koskevan kohdan perusteella.

* [Poissulkevat](#) seikat voivat olla tälle profiilille merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

2.18 Iranissa tai Pakistanissa syntyneet tai pitkään asuneet henkilöt

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

Riskianalyysi: Yleensä tähän profiiliin kuuluvien yksilöjen kohtelu ei täytä vainon tunnusmerkkejä. Poikkeustapauksissa toimien kertymä voi täyttää vainon tunnusmerkit.

Mahdollinen yhteys: Ei yleensä yhteyttä yleissopimukseen sisältyvään perusteeseen. Tämä ei vaikuta yksilöllisiin tapauksiin, joissa yhteys voidaan todeta olosuhteisiin liittyvien lisätietojen perusteella.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Toissijainen suojele

Tähän lukuun sisältyy:

- [Määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohta](#): kuolemanrangaistus tai teloitus
- [Määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohta](#): kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus
- [Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohta](#): siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä

Määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohta

Kuolemanrangaistus tai teloitus

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Kuolemanrangaistus on tuomittavissa islamilaisessa laissa.

Aiempi rikoslaki rajoitti huomattavasti kuolemanrangaistuksella rangaistavien rikosten lukumäärää ja käytännössä kuolemanrangaistusta käytettiin harvoin. Vuonna 2017 tapahtui tiettävästi viisi teloitusta, 2018 kolme eikä 2019 yhtään. Noin 700 ”tavallisista rikoksista” tai sisäistä tai ulkoista turvallisuutta loukkaavista rikoksista tuomittua henkilöä odotti marraskuussa 2019 kuolemanrangaistusta.

Ennen valtaantuloaan Talebanin hallinnassa olevilla alueilla täytäntöön rinnakkaista, *šarian* ankaraan tulkintaan perustuvaa oikeusjärjestelmää noudattavia rangaistuksia. Tähän sisältyi teloituksia, muun muassa kivittämällä ja ampumalla tehtyjä julkisia teloituksia.

Tapauksissa, joilla ei ole yhteyttä yleissopimuksen sisältämään perusteeseen (esimerkiksi eräät [2.17 Tavallisista rikoksista syytetty henkilöt](#)), tulee harkita toissijaisen suojelelun tarvetta [määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohdan](#) perusteella. Jos kuolemanrangaistuksen tai teloituksen todennäköisyys on kohtalainen, [määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohdan](#) mukainen toissijainen suojele myönnetään, ellei [määritelmädirektiivin 17 artikla](#) sulje hakijaa pois.

Tulee huomata, että [poissulkevat](#) seikat voivat olla merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohta

Kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus

Päivitetty viimeksi: joulukuu 2020

*Vähäisiä päivityksiä lisätty: marraskuu 2021

Tapauksissa, joissa hakijoihin saattaa kohdistua todellinen kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen riski, on usein yhteys pakolaismääritelmän mukaiseen vainon syyhyn, jolloin sellaisille yksilöille voitaisiin myöntää pakolaisasema. Toisaalta tapauksissa, joissa yhteyttä yleissopimuksen sisältämään perusteeseen ei ole eikä hakijalle voida myöntää pakolaisasemaa, tulee harkita [määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan](#) mukaisen toissijaisen suojelun tarvetta.

Kun harkitaan [määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan](#) mukaisen toissijaisen suojelun tarvetta, tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

- **Terveydenhuollon puuttuminen ja sosioekonomiset olosuhteet:** On tärkeää huomata, että vakavan haitan on seurattava jonkin toimijan käyttäytymisestä ([määritelmädirektiivin 6 artikla](#)). Terveydenhuollon, koulutuksen tai muiden sosioekonomisten elementtien (esim. maansisäinen pakolaistilanne, elinkeinomahdollisuuksien löytämisvaikeudet, asunnot) yleistä puutetta ei itsessään katsota [määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan](#) mukaiseksi epäinhimilliseksi tai halventavaksi kohteluksi, ellei se johdu jonkin toimijan tahallisista toimista, kuten asianmukaisen terveydenhuollon tahallisesta hakijalta epäämisestä.
- **Mielivaltaiset pidätykset, laitton talteenotto ja vankilaolot:** Erityistä huomiota tulee kiinnittää mielivaltaisiin pidätyksiin, laittomaan talteenottoon ja vankilaoloihin. Mielivaltaiset pidätykset ja eri toimijoiden (joilla on yhteyksiä aiempaan hallitukseen, miliiseihin, päälliköihin tai kapinallisryhmiin) pitämät laittomat pidätyskeskukset ovat Afganistanissa yleisiä. Yleensä näissä laittomissa pidätyslaitoksissa ei kunnioiteta ihmisoikeuksia, ja laittoman talteenoton riskin kohteena olevat henkilöt voivat tarvita suojelua. Lisäksi voidaan arvioida, että tapauksissa, joissa syyte tai rangaistus on räikeästi epäoikeudenmukainen tai suhteeton tai joissa henkilö joutuu vankilaoloihin, jotka eivät ole ihmisarvoisia, voi esiintyä [määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan](#) mukaisen vakavan haitan tilanne. Pitää myös korostaa, että virallisissa ja epävirallisissa pidätyskeskuksissa tapahtuu usein kidutusta.
- **Ruumiilliset rangaistukset:** *Šarian* mukaan eri rikoksista tuomitaan ruumiillisia rangaistuksia. Afganistanin perustuslain 29 artikla kielteää ”ihmisarvon vastaisen rangaistuksen” ja Afganistan on ollut kidutuksen vastaisen yleissopimuksen osapuoli vuodesta 1987. Ruumiilliset rangaistukset ovat kuitenkin Afganistanissa sallittuja pluralistisen oikeusjärjestelmän vuoksi, missä islamilaiset ja siviililait ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa sekä yksittäiset tuomarit ja tuomioistuimet voivat päättää rangaistuksista kumpaakin järjestelmää käyttäen. Ruumiilliset rangaistukset, joihin kuuluu raipparangaistus ja pahoinpitely, ovat olleet yleisempiä hallitusta vastustavien ryhmien hallussa olevilla alueilla. Taleban on käyttänyt hallinnassaan olevilla alueilla rinnakkaista, *šarian* ankaraan tulkintaan perustuvaa oikeusjärjestelmää. Teloitusten lisäksi (ks. [määritelmädirektiivin 15 artiklan a alakohta](#)) tämän järjestelmän käyttö on johtanut rangaistuksiin, jotka UNAMA:n mukaan ovat julmia, epäinhimillisiä ja halventavia. Valtaantulonsa jälkeen Taleban on antanut selviä lausuntoja, joissa vaaditaan *šarian* noudattamista.
- **Rikollinen väkivalta:** Tavallisesta ja järjestäytyneestä rikollisuudesta on raportoitu kaikkialla maassa, ja se on lisääntynyt viime vuosina etenkin suurkaupungeissa, kuten Kabulissa,

Jalalabadissa, Heratissa ja Mazar-e Sharifissa. Ilmoitettuihin rikoksiin kuuluu aikuisten ja lasten sieppauksia, ryöstöjä ja murtoja, murhia ja kiristyksiä. Rikolliset ottivat kohteikseen liikemiehiä, paikallisia virkamiehiä ja tavallisia ihmisiä, ja ulkomaalaiset sekä varakkaat afganistanilaiset on mainittu pääkohteina. Jos pakolaismääritelmä ei anna yhteyttä vainon syyhyn, edeltävän kaltaisten rikosten riski saattaa täyttää [määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan](#) edellytykset.

Muita tapauksia, joissa voi esiintyä [määritelmädirektiivin 15 artiklan b alakohdan](#) mukainen vakavan haitan todellinen riski, ovat muun muassa eräät [2.8 Lapset-](#) ja [2.16.2 Maakiistat-](#)profiilin mukaiset tilanteet yms.

Tulee huomata, että [poissulkevat](#) seikat voivat olla merkityksellisiä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohta

Siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä

Päivitetty viimeksi: Marraskuu 2021

Välttämättömät elementit, joita tarvitaan [määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan](#) käyttämiseen, ovat:

Kuva 2. Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohta: arvioinnin elementit

Jotta [määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohtaa](#) voidaan soveltaa, pitää edeltäviä elementtejä todeta kertyneen.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Seuraavassa on Afganistanin tilannetta koskevien keskeisten päätelmien tiivistelmä:

- a. **Aseellinen selkkaus:** Kesällä 2021 Talebanin hyökkäys eteni nopeasti, minkä seurauksena se otti lähes koko maan hallintaan. Afganistanin kansalliset turvallisuusjoukot perääntyivät usein asemistaan ryhtymättä yhteenottoihin. Valloitettuaan Kabulin elokuussa 2021 Taleban julisti sodan päättyneeksi. Eräillä alueilla oli kuitenkin järjestäytyneitä aseellisia vastarintaryhmiä, ja aseellisia yhteenottoja tapahtui. ISIL-K on maassa yhä aktiivinen.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- b. **Siviilihenkilö:** [Määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohta](#) koskee henkilöä, joka ei ole selkkauksen osapuolien jäsen eikä osallistu vihollisuuksiin ja voi myös olla entinen taistelija, joka on aidosti ja pysyvästi luopunut aseellisesta toiminnasta. Seuraaviin profiileihin kuuluvien henkilöiden hakemuksia pitää tarkastella huolellisesti. Yksilöllisen arvioinnin perusteella sellaisia hakijoita ei välttämättä voida pitää siviilihenkilöinä [määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan](#) mukaan. Esimerkiksi:

- **Taleban**
- **Talebania vastustavat aseelliset ryhmät:** eräitä puolisoitolaallisia ryhmiä on yhä olemassa tai niitä muodostui Talebanin hyökkäyksen viime päivinä ja sen valtaantumisen jälkeen
- **Muut aseelliset ryhmät:** Muihin Afganistanissa aktiivisesti toimiviin aseellisiin ryhmiin kuuluvat esimerkiksi ISIL-K, IMU, Haqqani-verkosto, Al-Qaida ja Jundullah.

On pantava merkille, että aktiivinen osallistuminen vihollisuuksiin ei ole vain sitä, että aseita kannetaan avoimesti, vaan myös huomattavan logistisen ja/tai hallinnollisen tuen antamista taistelijoille.

On tärkeää alleviivata, että suojelutarpeiden arviointi on ennakoivaa. Tärkein käsiteltävä kysymys on se, onko hakija palatessaan siviilihenkilö vai ei. Se, että henkilö on aiemmin osallistunut vihollisuuksiin, ei välttämättä tarkoita, etteikö [määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohta](#) soveltuisi häneen.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- c. **Mielivaltainen väkivalta:** Kesän aikana nähtyä väkivallan lisääntymistä on seurannut Talebanin valtaantumisen jälkeen yhteenottojen ja niihin liittyvän mielivaltaisen väkivallan huomattava vähentyminen. Tämä kehitys on kuitenkin aivan äskettäistä ja kehityssuunta voi muuttua tulevaisuudessa. Maasta tulevien raporttien rajallinen luotettavuus pitää myös ottaa huomioon. Tämän kirjoittamishetkellä ei siksi pidetä mahdollisena arvioida Afganistanin tilannetta [määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan](#) mukaisten suojelutarpeiden suhteen.

Afganistanin turvallisuustilanteen kehittyessä ja jotta voidaan tehdä tulevaisuuteen suuntautuvia arvioita mielivaltaisen väkivallan riskistä aseellisessa selkkauksessa, seuraavat elementit pitää ottaa huomioon merkityksellisten ja ajankohtaisten alkuperämaatioiden perusteella:

- **Selkkauksen toimijat:** tämä käsittää eri toimijoiden esiintulon ja toimintakyvyn, muiden valtioiden mahdollisen osallistumisen selkkaukseen, tietyn toimijan aluehallinnan keston ja suhteellisen vakauden, yms.
- **Välikohtaukset ja siviiliuhrit:** käytettävät menetelmät ja taktiikat, välikohtausten taajuus ja niiden vaikutus siviiliuhrien määrään.
- **Maantieteellinen laajuus:** selkkaukseen liittyvä väkivalta saattaa rajoittua tietyille alueille siihen osallistuvien toimijoiden vuoksi, esimerkiksi Talebania vastustavien aseellisten paikallisryhmien osalta.
- **Maansisäinen pakolaisuus:** Selkkaukseen liittyvä maansisäinen pakolaisuus voi olla tärkeä mittari arvioitaessa väkivallan tasoa ja siviiliväestön käsitystä riskistä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- d. **Vakava ja henkilökohtainen uhka:**

Kukin tapaus pitää arvioida yksilöllisesti ”liukuvalla asteikolla” ottaen huomioon alueen väkivallan luonne ja voimakkuus sekä hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden yhdistelmä. Tietyt

henkilökohtaiset olosuhteet voivat lisätä mielivaltaisen väkivallan riskiä ja sen suorien ja epäsuorien seurausten määrää. Vaikka ei ole mahdollista antaa tyhjentäviä ohjeita siitä, mitä henkilökohtaiset olosuhteet voivat olla ja miten niitä pitäisi arvioida, seuraavassa korostetaan mahdollisia esimerkkejä olosuhteista, jotka saattavat vaikuttaa henkilön kykyyn arvioida tai välttää mielivaltaiseen väkivaltaan liittyviä riskejä aseellisessa selkkauksessa:

- ikä
- sukupuoli
- terveydentila ja vammaisuus, mukaan lukien mielenterveysongelmat
- taloudellinen tilanne
- alueen tuntemus
- hakijan ammatti
- jne.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- e. **Henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuva uhka:** Haitan riski on määritelty [määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan](#) mukaan siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavaksi vaaraksi, ei siis tietyksi väkivallanteoksi (tai sen uhaksi). Yleisesti raportoituja siviilihenkilöiden henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvia haittoja ovat Afganistanissa muun muassa tapot, vammat, sieppaukset, maamiinojen aiheuttamat vammautumiset yms.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

- f. **Yhteys:** Yhteys ("joka johtuu seuraavasta") tarkoittaa mielivaltaisen väkivallan ja haitan (siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavan vakavan vaaran) välistä syy-yhteyttä, ja siihen sisältyy:

- haitta, joka johtuu suoraan mielivaltaisesta väkivallasta tai toimista, jotka ovat selkkauksen toimijoista peräisin, ja
- haitta, joka johtuu epäsuorasti mielivaltaisesta väkivallasta aseellisessa selkkauksessa. Epäsuoria vaikutuksia otetaan huomioon vain tietyssä määrin ja sikäli kuin mielivaltaiseen väkivaltaan on näytettävissä oleva yhteys, mistä esimerkkeinä ovat lain ja järjestyksen puutteesta johtuva laaja rikollinen väkivalta, välttämättömien elinmahdollisuuksien tuhoaminen, infrastruktuurin tuhoaminen, humanitaarisen avun epääminen tai rajoittaminen, terveydenhuoltoon pääsyn rajoittaminen. Aseelliset yhteenotot ja tiesulut voivat myös johtaa elintarvikehuollon ongelmiin, mikä aiheuttaa tietyillä Afganistanin seuduilla nälänhätää tai terveydenhuoltoon pääsyn rajoittumista tai loppumista.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Suojelun tarjoajat

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

[Määritelmädirektiivin 7 artiklassa](#) säädetään, että suojelua voivat tarjota vain:

a. valtio;

b. valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt;

edellyttäen että ne ovat **halukkaita ja kykeneviä** tarjoamaan suojelua, jonka on oltava:

tehokasta ja luonteeltaan pysyvää.

Tällaista suojelua tarjotaan yleensä silloin, kun toimijat toteuttavat kohtuullisia toimenpiteitä estääkseen vainon tai vakavan haitan muun muassa siten, että niillä on **tehokas oikeusjärjestelmä vainoksi tai vakavaksi haitaksi katsottavien toimien toteamiseksi, niistä syytteeseen asettamiseksi ja niistä rankaisemiseksi,**

ja kun hakijalla **on mahdollisuus saada tällaista suojelua.**

Tätä kirjoitettaessa Taleban hallitsee lähes koko Afganistanin aluetta. 1.10.2021 alkaen LWJ:n Talebanin hallintaa Afganistanissa kuvaavien karttojen mukaan (viimeisin päivitys 15.9.2021) 391 piirikunnan nähtiin olevan Talebanin hallussa, Balkhissa oleva Chahar Kint riidanalaisena ja 15 Panjshirissa, Baghlanissa, Parwanissa, Kapisassa, Wardakissa ja Takharissa olevassa piirikunnassa esiintyvän sissitoimintaa.

Kapinan aikana Taleban asettui Afganistanin varjohallitukseksi ja sen lainsäädäntö- ja hallintoelimet jäljittelivät tyyppillisen hallituksen hallintovirastoja ja -tehtäviä. Kuvailtiin, että se järjestäytyi poliittiseksi liikkeeksi, joka loi monille Afganistanin alueille rinnakkaisen hallinnon ja kehittyi maan paikallishallinnon toimijaksi valloittamalla ja pitämällä hallussaan alueita sekä otti siten vastuuta paikallisyhteisöjen hyvinvoinnista. Ryhmä käytti valvonnassaan olevilla alueilla rinnakkaista oikeusjärjestelmää, joka perustuu šarian ankaraan tulkintaan ja johti varjotuomioistuinten toimeenpanemiin teloituksiin ja rangaistuksiin, jotka UNAMA on tuominnut julmiksi, epäinhimillisiksi ja ihmisarvoa alentaviksi. Tietävästi yhä useammat afganistanilaiset kuitenkin hakivat oikeutta Talebanin tuomioistuimista, koska he olivat turhautuneet valtion byrokraatiaan, korruptioon ja pitkiin käsittelyaikoihin.

Oikeusturvan puutteen ja rangaistusten luonteen puolesta Talebanin ylläpitämä oikeusmekanismi ei kelpaa lailliseksi suojelumuodoksi. Kun otetaan lisäksi huomioon sen tekemät aiemmat ihmisoikeuksien loukkaukset ja sen julistaman hallituksen epävarma asema, voidaan tämän asiankirjan laatimisaikaan saatavilla olevien tietojen perusteella päätellä, ettei Talebania voi pitää suojelun tarjoajana, joka pystyisi antamaan tehokasta, pysyvää ja käytettävissä olevaa suojelua.

Mikään muu toimija ei tällä hetkellä hallitse merkittävää osaa maa-alueesta tai pysty tarjoamaan suojaa määritelmädirektiivin 7 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

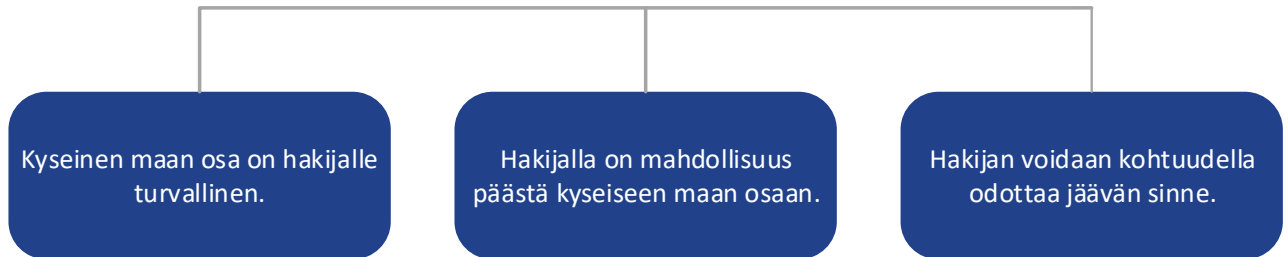
Mikäli [määritelmädirektiivin 7 artiklan](#) vaatimukset täyttävää suojelun tarjoajaa ei voida yksilöidä hakijan kotialueelta, arviointi voi edetä sisäisen paon mahdollisuuden tarkasteluun.

Suojelu alkuperämaassa: sisäisen paon mahdollisuus

Päivitetty viimeksi: marraskuu 2021

Välttämättömät elementit, joita tarvitaan [määritelmädirektiivin 8 artiklan](#) käyttämiseen, ovat:

Kuva 3. Sisäisen paon mahdollisuus: arvioinnin elementit.

Kirjoitushetkellä katsotaan, että sisäisen paon mahdollisuus ei sovellu mihinkään Afganistanin osaan.

Turvallisuuskriteeri ei täyty sellaisten profiilien osalta, joihin kuuluvilla on perusteltu Talebanin vainon pelko tai vakavan haitan todellinen riski, kun otetaan huomioon ryhmän aluehallinnan laajuus. Henkilöille, joilla on perusteltu muiden toimijoiden kohteeksi joutumisesta johtuvan vainon pelko tai vakavan haitan todellinen riski, nykyisen tilanteen epävarmuus ja [määritelmädirektiivin 7 artiklan](#) vaatimukset täyttävän suojelun puute aiheuttaisivat sen, ettei sisäinen pako olisi turvallinen. Poikkeustapauksissa on mahdollista, että henkilöllä ei ole perusteltua pelkoa tai häneen ei kohdistuisi vakavan haitan todellista riskiä hänen muutettuaan maan tiettyyn osaan. Kun arvioidaan, voidaanko turvallisuuskriteeri osoittaa todeksi, nykyisen tilanteen epävarmuus pitää ottaa huomioon. Pitää erityisesti huomata, ettei ole tietoja siitä, miten Taleban mahdollisesti kokee ja kohtelee henkilöitä, jotka ovat lähteneet Afganistanista ja hakeneet kansainvälistä suojelua. Lisäksi mielivaltaisen väkivallan riskiä ei kirjoitushetkellä voida luotettavasti arvioida.

Katsotaan, että Talebanin vallassaolo ja siitä pääteltävät seuraukset vaikuttavat kaikkiin [määritelmädirektiivin 8 artiklan](#) perusteella tehdyn arvioinnin kriteereihin. Kun otetaan kuitenkin huomioon, että turvallisuuskriteeri ei yleensä täyty, arvioinnin ei tarvitse edetä kahteen muuhun vaatimukseen.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Poissulkeminen

Päivitetty viimeksi: Marraskuu 2021

Koska poissulkemisen seuraukset voivat olla yksilölle vakavia, poissulkemisperusteet pitää tulkita suppeasti ja niitä pitää soveltaa varovasti.

Tässä luvussa olevat esimerkit eivät ole tyhjentäviä eivätkä ratkaisevia. Kutakin tapausta pitää tarkastella kyseisen tapauksen tosiseikkojen perusteella.

Poissulkemisperusteiden soveltaminen tapauksiin, joissa on vakavia syitä katsoa, että hakija on suorittanut jonkin tässä yhteydessä merkityksellisistä teoista, on pakollista.

Poissulkemista tulee soveltaa seuraaviin tapauksiin:

Poissulkemisperusteet

Pakolaisasema

- rikos rauhaa vastaan, sotarikos tai rikos ihmisyyttä vastaan
- törkeä epäpoliittinen rikos pakomaan ulkopuolella, ennen kuin hänet on otettu vastaan pakolaisena
- Yhdistyneiden kansakuntien periaatteiden ja tarkoituksien vastainen teot

Toissijainen suojelu

- rikos rauhaa vastaan, sotarikos tai rikos ihmisyyttä vastaan
- törkeä rikos
- Yhdistyneiden kansakuntien periaatteiden ja tarkoituksien vastainen teot
- muodostaa vaaran sen jäsenvaltion yhteiskunnalle tai turvallisuudelle, jossa hän on
- muut rikokset (tietyissä olosuhteissa)

On korostettava, että arvioivan viranomaisen vastuulla on todistaa, että vastaavien poissulkemisperusteiden elementit ja hakijan henkilökohtainen vastuu on selvitetty, kun taas hakijalla on velvollisuus tehdä yhteistyötä kaikkien hakemukselleen merkityksellisten tosiasioiden ja olosuhteiden selvittämiseksi.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Afganistanin yhteydessä lukuisat olosuhteet ja erilaiset profiilit voivat edellyttää poissulkemisperusteiden mahdollisen soveltamisen harkitsemista. Määritelmädirektiivissä ei aseteta aikarajaa poissulkemisperusteiden soveltamiselle. Hakijat voidaan sulkea pois niin nykyiseen selkkaukseen liittyvien tapahtumien perusteella kuin myös aiempien selkkausten perusteella (esim. Saurin vallankumous ja Khalqin valta (1978–1979), Neuvostoliiton sota (1979–1989), Afganistanin hallituksen ja Mujahideen-joukkojen selkkaus (1989–1992) ja Afganistanin sisällissota (1992–1996) ja Talebanin valta (1996–2001)). Afganistanilaisia on osallistunut myös Afganistanin ulkopuolisiin selkkauksiin, mikä voi olla merkityksellistä poissulkemista harkittaessa.

Alkuperämaatiedot osoittavat, että monet toimijat ovat tehneet poissulkemiseen johtavia tekoja sekä aseellisten selkkausten että yleisen rikollisuuden ja ihmisoikeuksien loukkausten yhteydessä.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Seuraavissa alaosioissa annetaan ohjeita mahdollisesta poissulkemisperusteiden soveltamisesta Afganistanin yhteydessä.

Rikos rauhaa vastaan, sotarikos tai rikos ihmiskuntaa vastaan

Voidaan huomata, että ”rikos rauhaa vastaan” ei ole erityisen merkityksellinen peruste Afganistanista tulevien hakijoiden osalta.

Lähtömaatiedon mukaan kapinallisryhmiä, Afganistanin kansallisia turvallisuusjoukkoja, hallitusta kannattavia miliisejä ja siviilejä voidaan pitää syyllisinä tekoihin, jotka voitaisiin katsoa sotarikoksiksi tai rikoksiksi ihmisyyttä vastaan. Kaikkien osapuolten ilmoitetut kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomukset Afganistanin menneissä ja nykyisissä konflikteissa saattavat olla sotarikoksia.⁷

Sikäli kuin merkitykselliset teot voidaan katsoa sotarikoksiksi, voidaan Afganistanissa tapahtuvia selkkauksia⁸ luonnehtia seuraavasti:

- PDPA:n hallituksen ja aseellisten vastustajien välinen aseellinen selkkaus kesästä 1979 Neuvostoliiton 24.12.1979 tekemään miehitykseen asti: ei kansainvälinen;
- Neuvostoliiton ja Afganistanin sota joulukuusta 1979 helmikuuhun 1989: kansainvälinen;
- ”mujahideen”-joukkojen ja hallituksen välinen aseellinen selkkaus (1989–1996): ei kansainvälinen;
- Talebanin ja UF-rintaman välinen aseellinen selkkaus (1996–2001): ei kansainvälinen;
- USA:n johtaman liittoutuman ja Talebanin välinen aseellinen selkkaus lokakuun 2001 ja kesäkuun 2002 välillä: kansainvälinen;
- Talebanin johtama kapina Afganistanin hallitusta vastaan (vuodesta 2002) ja eri sissiryhmien välinen selkkaus (2015 – jatkuva): ei kansainvälinen.

Afganistanin kansallisen vakauden ja sovinnon lain perusteella kaavailtu armahdus ja Hezb-e Islamin / Gulbuddin Hekmatyarin (HIG) kanssa syyskuun 2016 jälkeen tehdyn sopimuksen armahdussäädökset eivät todennäköisesti estäisi hakijan poissulkemista, mikäli todetaan henkilökohtainen vastuu merkityksellisistä poissulkemiseen johtavista teoista, sillä ne eivät täyttäisi

⁷ Katso myös <https://www.icc-cpi.int/afghanistan>.

⁸ On huomattava, että määritelmädirektiivin 12 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukainen arviointi viittaa niihin kansainvälisiin instrumentteihin, jotka määrittelevät termit. Siksi sen arviointi, tapahtuuko aseellinen selkkaus ja millainen se on luonteeltaan, perustuu kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen ja voi poiketa määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohdan yhteydessä tehdystä arvioinnista, kuten Euroopan unionin tuomioistuimen *Diakité*-päätöksessä on määritelty.

välttämättömiä vaatimuksia, eli että ne olisivat Afganistanin kansalaisten demokraattisen tahdon ilmauksia ja että yksilö olisi jo joutunut muuten edesvastuuseen.

Törkeä (epäpoliittinen) rikos

Afganistanin yhteydessä laajalle levinnyt rikollisuus sekä lain ja järjestyksen romahtaminen tekevät törkeästä (epäpoliittisesta) rikoksesta erityisen merkityksellisen perusteen. Sukulais- ja muihin yksityisriitoihin liittyvien murhien lisäksi erityisen merkityksellisistä vakavista rikoksista on esimerkkeinä huumekauppa ja salakuljetus, asekauppa, ihmiskauppa, korruptio, kavallus ja muut talousrikokset, laitton verotus, laitton kaivostoiminta, mineraalien, jalokivien ja arkeologisten löytöjen kauppa tai salakuljetus yms.

Naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta (esimerkiksi *bacha bazi*, lapsiavioliitot, kunniamurhat, seksuaalinen väkivalta ja eräät kotiväkivallan muodot yms.), mikä on Afganistanissa yleistä, voidaan myös katsoa törkeäksi (epäpoliittiseksi) rikokseksi.

Eräät törkeät (epäpoliittiset) rikokset voivat liittyä aseelliseen selkkaukseen (esim. jos ne suoritetaan aseellisten ryhmien toiminnan rahoittamiseksi) tai ne voidaan katsoa perusteellisesti epäinhimillisiksi teoiksi, jotka ovat osa siviiliväestöä kohtaan tehtyä järjestelmällistä tai laajaa hyökkäystä, jolloin niitä tulee tarkastella [määritelmädirektiivin 12 artiklan 2 kohdan a alakohdan / 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan](#) mukaan.

Pakolaisaseman poissulkemisen suhteen rikokseen voidaan soveltaa tätä perustetta, jos rikos on tehty Afganistanissa tai jossain kolmannessa maassa (esimerkiksi hakijan asuessa Pakistanissa tai Iranissa tai matkan varrella olevissa maissa yms.). Toissijaisen suojelun suhteen myös afganistanilaisten hakijoiden isäntämaassa tekemät törkeät rikokset johtavat poissulkemiseen.

Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituksien ja periaatteiden vastaiset teot

Afganistanin yhteydessä ISIL-K:n, Talebanin tai Hezb-e Islamin kaltaisten aseellisten ryhmien (entinen) jäsenyys voi olla merkityksellistä, [määritelmädirektiivin 12 artiklan 2 kohdan a alakohdan / 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 12 artiklan 2 kohdan b alakohdan / 17 artiklan 1 kohdan b alakohdan](#) mukaisesti huomioitavan lisäksi.

Poissulkemisen soveltamisen pitää perustua tarkoin eriteltyjen tosiasioiden yksilölliseen arviointiin sen suhteen, mitä hakija teki kyseisessä järjestössä. Hakijan asema järjestössä muodostaa merkityksellisen seikan, ja korkea asema voisi oikeuttaa (kiistettävissä olevan) oletuksen henkilökohtaisesta vastuusta. On silti edelleen välttämätöntä tarkastella kaikkia asiaankuuluvia olosuhteita, ennen kuin poissulkemispäätös voidaan tehdä.

Mikäli saatavana olevat tiedot osoittavat, että hakija on osallistunut rikoksiin rauhaa vastaan, sotarikoksiin tai rikoksiin ihmisyyttä vastaan, arviointi on tehtävä [määritelmädirektiivin 12 artiklan 2 kohdan a alakohdan / 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan](#) poissulkemisperusteiden valossa.

Vaaraksi jäsenvaltion yhteiskunnalle tai turvallisuudelle

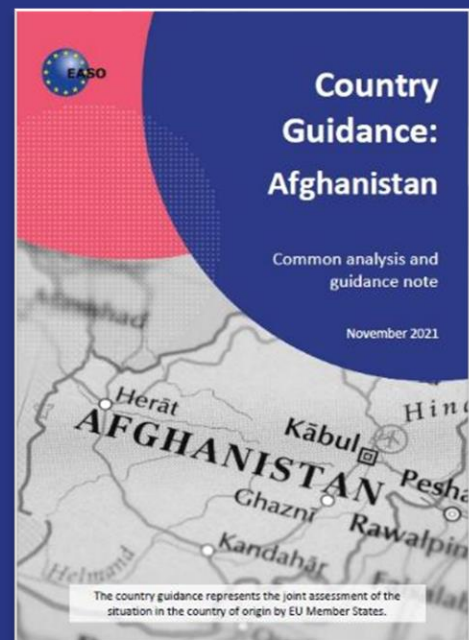
Kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta tarkasteltaessa [määritelmädirektiivin 17 artiklan 1 kohdan d alakohdan](#) poissulkemisperustetta voidaan soveltaa vain henkilöihin, jotka voivat muuten saada toissijaista suojelua.

Muista poissulkemisperusteista poiketen tämän säännöksen soveltaminen perustuu tulevaisuuteen suuntautuvaan riskiarviointiin. Tarkastelussa otetaan silti huomioon hakijan entinen ja nykyinen toiminta, kuten yhteydet tiettyihin ryhmiin, joiden katsotaan olevan vaaraksi jäsenvaltioiden turvallisuudelle, tai hakijan rikollinen toiminta.

Lisätietoa on yhteisessä analyysissä, joka on saatavana verkossa.

Laajamittainen yhteinen analyysi, johon tämä ohjeanalyysi perustuu, on saatavana e-kirjana ja pdf-tiedostona englanniksi.

Ne löytyvät osoitteesta

<https://www.easo.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021>

■ Publications Office
of the European Union